

Єврорегіон «Дністер»: МОСТИ ДЛЯ СПІВПРАЦІ

Віктор СКРИПНИК,
журналіст

24

Уже перший рік діяльності Єврорегіону «Дністер», до складу якого входять Вінниччина і прикордонні райони Республіки Молдова, довів, що такий формат співпраці дає можливість місцевим громадам обох держав брати повноправну участь у суспільному житті євроспільноти, незважаючи на те, що ні Україна, ні Молдова не є членами Євросоюзу.

Договір про партнерство між Єврорегіоном «Дністер» та «Союзом українців Румунії» підписують Сергій Татусяк (праворуч) та Віктор Григорчук, голова Яської філії «Союзу українців Румунії»

– Ми будемо мости для співпраці з регіонами країн Європи з метою запозичення досвіду, участі в спільних міжрегіональних інвестиційних проєктах для розв'язання проблем територіальних громад на обох берегах Дністра, – наголосив на засіданні міжнародного «круглого столу», приуроченого до першої річниці створення Єврорегіону «Дністер», голова ради регіону, голова Вінницької обласної ради Сергій ТАТУСЯК.

«Єврорегіон – позитивний інструмент реалізації політики транскордонного співробітництва», – саме так окреслили тему розмови організатори зустрічі. За словами Сергія Татусяка, новостворена структура – це своєрідний фундамент для нарощування темпів кооперації та економічної інтеграції, вона сприятиме у розв'язанні екологічних проблем Дністра. А про культурно-мистецькі та спортивні заходи, проведені в рамках регіональної співпраці, годі й казати:

на обох берегах жителі сприймають їх із неабияким інтересом і цікавістю.

Діяльність нової структури за підсумками першого року існування позитивно оцінив кожний, хто брав участь у розмові. Загалом до Вінниці, де відбувалося засідання міжнародного «круглого столу», прибули 65 іноземних представників із шести країн – Молдови, Бельгії, Чехії, Росії, Румунії, Угорщини. Зокрема, дипломатичний корпус представляли: Іон Стевіле – посол Республіки Молдова в Україні, Корнел Іонеску – посол Румунії в Україні, Сергій Пирожков – посол України в Республіці Молдова, Матяш Сіладьї – посол Угорщини в Республіці Молдова, Бьорі Хальварсон – заступник посла Швеції в Молдові, Удо Буркхолдер – глава Місії ЄС з прикордонної допомоги Молдові й Україні (EUBAM), В'ячеслав Погудін – голова комітету Законодавчих зборів Свердловської області Російської Федерації.

Народні депутати України, представники міжнародних фондів та міністерств нашої держави і сусідньої Молдови, члени громадських організацій активно долучилися до обговорення питань, які планують вирішувати у форматі Єврорегіону «Дністер».

Ще одним кроком до розширення співробітництва стало підписання 14 угод про співпрацю між територіальними громадами Вінниччини і Румунії. З'явився також новий партнер у самого Єврорегіону «Дністер». Це громадська організація «Союз українців Румунії». Відповідну угоду підписали голова ради Єврорегіону «Дністер» Сергій Татусяк та голова Яської філії союзу українців Віктор Григорчук.

– Ми сьогодні цими угодами підтвердили наше прагнення до «народної дипломатії», яка здатна руйнувати всі штучно створені політичні бар'єри. Я щиро вдячний партнерам із Єврорегіону «Сірет–Прут–Дністер» за те, що задекларовані домовленості реалізуються, – резюмував подію С. Татусяк.

Європейці не приховували здивування від нашої активності

Навіть поважні європейці, які в більшості своїй стримані в емоціях, під час засідання «круглого столу» не приховували захвату від активності новоствореної структури Єврорегіону «Дністер» упродовж першого року її діяльності. Здебільшого такий час потрібен для організаційних заходів з метою формування структури організації, наголошували гості після заслуховування звіту Сергія Татусяка. У цьому разі міжнародному об'єднанню вдалося заявити

про себе конкретними справами. «Це безперечний успіх!» – наголошували і дипломати, і представники міжнародних організацій, характеризуючи зроблене українцями й молдованами в рамках формату єврорегіону.

Без перебільшення, в цьому неабияка заслуга очільника Єврорегіону «Дністер» Сергія Татусяка. Ще понад десять років тому з його ініціативи у Вінниці було створено громадську організацію «Україна – Польща

– Німеччина». Протягом цього часу крок за кроком налагоджувалася співпраця на регіональному рівні між територіальними громадами Вінниччини і країнами Європи. Набутий досвід став у пригоді під час формування структури у форматі єврорегіону. Важливо й те, що очільник організації Сергій Татусяк входить до складу бюро Європейської асоціації колишніх членів парламентів держав Ради Європи та Європейського Союзу.

Голова села Серебря Могилів-Подільського району Володимир Книш, посол Республіки Молдова в Україні Іон Стевіле та голова Чернівецької районної ради Вінницької області Юрій Какурін (зліва направо)

– У перший рік роботи вдалося реалізувати чимало проектів, – зазначив у виступі Сергій Татусяк. – Багато зроблено й для формування позитивного іміджу єврорегіону. Налагоджено стосунки з багатьма партнерами, які допомагають розвивати нашу структуру. Пріоритетом є налагодження економічної співпраці. Насамперед у сільському господарстві та переробній промисловості. Бо це основні галузі в районах, що входять до складу Єврорегіону «Дністер». Не дивно, що першим заходом, який ми здійснили, став економічний форум для підприємців України і Молдови. Відбувся він у місті Сорока Республіки Молдова.

– Для презентації наших інфраструктурних проектів Єврорегіон «Дністер» активно працює з національними урядами, а також неурядовими організаціями в Молдові та Україні, – наголосив Сергій Татусяк. – Так, за сприяння Посольства України в Республіці Молдова провели низку зустрічей з представниками міністерств сусідньої держави, а також з главою Місії Європейського Союзу в Республіці Молдова Дірком Шубелем. Приємно зазначити, що багато з тих, з ким ми вже зустрічалися раніше, відгукнулися на нашу пропозицію і прибули до Вінниці для участі в засіданні «круглого столу». Більше того, вони надають підтримку в реалізації пріоритетних проектів.

Угода в Яссах – шлях до пошуку партнерів у ЄС

– У листопаді минулого року в румунському місті Ясси підписали угоду з нашими друзями – Єврорегіоном «Сирет–Прут–Дністер», – розповідає Сергій Татусяк. – Ця угода дасть можливість Україні та Молдові, які не є членами ЄС, брати партнерську участь у проектах Євросоюзу. Ми активно працюємо з фондами та організаціями-донорами. Торік, зокрема, реалізували один мікропроект з Агентством США з міжнародного розвитку. Цього року проект з розробки стратегії розвитку єврорегіону продовжимо. Спільно з партнерами з Міжнародного центру демократичних перетворень (Угорщина) та Інститутом стабільності і розвитку (Чехія) реалізуємо проект «Технічна допомога Єврорегіону «Дністер», який фінансує Вишеградський фонд. Маємо позитивні відповіді від Посольства США в Україні з приводу сприяння в реалізації проекту «Волонтерський рух як метод активізації місцевих громад». Участь у програмі Посольства Японії в Україні дає можливість придбати медичну апаратуру для двох районних лі-

карень нашої області – Тростянецької та Козятинської.

Названа програма доступна і для Молдови. Тож координаційний центр єврорегіону «Дністер» сприятиме в підготовці проектів для лікарень у районах Молдови. Досвід підготовки таких документів вінничани мають і охоче поділяться ним з партнерами по єврорегіону.

Народний депутат України Оксана Калетник та заступник міністра транспорту Республіки Молдова Борис Герасим

Думка

Оксана КАЛЕТНИК, народний депутат України:

– Я добре обізнана з проблемами прикордонних районів Вінниччини, бо саме виборці цих районів підтримали мою кандидатуру до парламенту. До того ж тут мала батьківщина моїх дідів і батьків. Нам треба продовжувати, як кажуть у народі, ткати полотно добрих стосунків між сусідами на лівому і правому берегах Дністра. Єврорегіон «Дністер» робить це досить успішно. Особливо зупинюся на мистецькому проекті «Мальована хата», бо особисто була причетна до його організації і проведення. Ми запропонували художникам України і Молдови спільно попрацювати над незвичною справою: розписати в національному стилі будинки в одному українському селі, а потім – у молдовському. Не всі, звичайно. Обрали для цього деякі вулиці і за згодою господарів будинків художники приступили до роботи. Резонанс від такого проекту перевершив усі сподівання.

Майстри не лише продемонстрували свою майстерність. Вони відродили давній звичай розпису будівель. Асистентами в них були сільські жителі. Старожили згадували узори. Спілкування митців двох країн із жителями так само двох країн перетворилося на справжнє свято дружби. Найбільш надійною дружба є тоді, коли базується на стосунках конкретних людей і сімей. Жоден високий чиновник не зможе так міцно поєднати народи, як це зроблять прості люди.

Іван МОВЧАН, голова Вінницької облдержадміністрації:

– Вінниччина – найбільша аграрна область України, тому ми зацікавлені в реалізації інвестиційних проектів у цій галузі, обміні досвідом і впровадженні новітніх технологій. Я вважаю, що в нас є значний потенціал і, відповідно, широке поле для спільної діяльності.

Саме життя підказує потребу у співпраці сусідніх держав в екологічній сфері, зокрема в оздоровленні басейну річки Дністер. Ідеться про будівництво та оновлення системи очисних споруд у населених пунктах на берегах Дністра. Ця річка нас об'єднує, а ми повинні об'єднати свої зусилля, щоб вона залишалася життєдайною водною артерією.

Необхідними є розбудова міжнародних транспортних коридорів та реконструкція автомобільних автомагістралей між нашими країнами, вдосконалення інфраструктури пунктів пропуску через державний кордон, створення спільних туристичних маршрутів.

Володимир КОЛІСНИК, сільський голова Клембівки Ямпільського району:

– Ми підписали угоду з однією з громад Яського повіту Румунії. Гості приїхали за день до засідання «круглого столу». І провели цей день у нашому селі. Вкотре переконався: кожне спілкування надзвичайно корисне, окрім того, що й цікаве. Під час розмови дізнався, що після входження Румунії до ЄС життя територіальних громад значно поживалося. Вони почали отримувати інвестиції європейських інституцій для розвитку територій. Ось вам конкретний приклад того, що дає навіть невеликому населеному пункту і його жителям статус країни Євросоюзу. Ми теж здивували гостей. Наше село знане своїми вишивальницями. Від побаченої кількості вишитих рушників, сорочок, інших виробів у гостей очі розбігалися. Хоч до якої хати зайшли б, а тут – вишивки. До того ж одна краща від іншої.

Григорій ПОЛІЧИНСЬКИЙ, голова Дубоссарського району Молдови:

– Приєднатися до Єврорегіону «Дністер» було бажанням не тільки чиновників нашої адміністрації. Так, ми прагнемо до розширення контактів на шляху до Європи. Але жителям району ми не нав'язували входження до нової структури. Навпаки. Це вони пропонували увійти до її складу, коли дізналися, що інші прикордонні райони вже об'єдналися задля розв'язання спільних проблем. Для нас велика честь приєднатися до такої організації, яка, незважаючи на молодий вік, уже досягла вагомих результатів.

Крістіан АДОМНИЦЕЙ, керівник Єврорегіону «Сірет–Прут–Дністер», голова Яського повіту Румунії:

– Охоче йдемо на контакти з Єврорегіоном «Дністер», бо територіально це наші найближчі сусіди, а з сусідами завжди треба жити у дружбі та злагоді. Та ще й допомагати один одному. Зважаючи на те, що очолюваний мною Єврорегіон «Сірет–Прут–Дністер» уже має досвід, ми готові поділитися ним з учасниками Єврорегіону «Дністер». Тому позитивно відгукнулися на пропозицію укласти з ними договір про співробітництво.

Те, що поступ до Європи єдино правильний шлях, ми підтвердити на прикладі свого повіту. Після входження нашої держави до ЄС, частина малих приватних підприємств Румунії перетворилася на великі підприємства. До того ж цей шлях вони подолали за порівняно короткий час. Сприяли їм у цьому європейські партнери завдяки підтримці інвестиціями міжнародних фондів.

Дружба та європейські стандарти життя

– Особливу увагу приділяємо питанням функціонування українсько-молдовського кордону, – продовжує Сергій Татусяк. – Надійним партнером у цій справі є Місія Європейського Союзу з прикордонної допомоги Молдові та Україні (EUBAM). Спільно працюємо в рамках проекту «Поліпшення процесу перетину кордону, орієнтованого на громадянське суспільство». З огляду на потреби жителів нашого регіону тримаємо під контролем питання облаштування пунктів пропуску, адже кордон це обличчя держави. З цього приводу подали свої пропозиції урядам обох держав. Приємно, що проблеми, які залишалися нерозв'язаними протягом багатьох років, удалося реалізувати в рамках організації Єврорегіон «Дністер» за участю зацікавлених сторін.

Важливим проектом є будівництво мосту через Дністер у районі «Ямпіль–Косоуци». Спорудження цієї водної переправи дасть можливість скоротити шлях із центральних районів України до столиці Молдови. Тривалий час через брак коштів далі розмов справа не просувалася. Тож відрадно, що новій організації вже вдалося акумулювати частину грошей завдяки міжнародним інвестиціям.

Слід виправити екологічну ситуацію. В населених пунктах уздовж Дністра вкрай необхідно збудувати систему очисних споруд. Вирішення цього надзвичайно важливого питання позитивно позначиться насамперед на якості самої води. Адже дністровську воду використовують як питну жителі низки ве-

ликих і малих міст нашої і сусідньої держав. За словами Сергія Татусяка, у форматі Єврорегіону «Дністер» триває робота над розвитком аеропорту «Вінниця», він має великий потенціал і зможе обслуговувати жителів, як вінницького регіону, так і районів Молдови, що межують з нашим краєм.

Активно налагоджується співпраця в гуманітарній сфері. Започатковано проект з оздоровлення молдовських дітей в Україні, а українські діти відвідали Республіку Молдова. Загалом минулого літа оздоровили більш як 160 дітей. Цього року, крім оздоровлення учнів, планується проведення конкурсу дитячого малюнка на екоінтеграційну та екологічну тематику. Для переможців конкурсу з Молдови організують поїздку в Україну, а українські діти відвідають сусідню державу. Результати першого міжнародного літературного фестивалю «Русалка Дністрова» відображено в першому числі журналу «Єврорегіон «Дністер», який виходитиме в світ систематично.

– Наші народи з давніх-давен живуть у мирі й дружбі, – зазначає Сергій Татусяк. – Нині маємо спільне бажання запроваджувати в себе європейські стандарти життя. Такі прагнення схвально оцінено не тільки по обидва боки Дністра, а й у найвищій європейській структурі – Євросоюзі. Це ми відчули під час презентації Єврорегіону «Дністер» у Брюсселі восени минулого року. Маємо пишатися тим, що наша організація сприяє наближенню двох сусідніх держав до євроспільноти.

Фото автора.

Дружина Віче
журналу

З ініціативою про створення Єврорегіону «Дністер» Вінниччина виступила ще 2004 року. Але тільки 2 лютого 2012-го в Києві під час двосторонньої зустрічі Прем'єр-міністра України Миколи Азарова та Прем'єр-міністра Республіки Молдова Влада Філата було затверджено статутні документи організації Єврорегіон «Дністер».

Від нашої держави до його складу увійшла Вінницька область, від Республіки Молдова – райони Сорока, Дондушень, Окниця, Резина, Флорешти і Шолданешти. Цьогоріч 28 лютого до організації приєднався ще один район Молдови – Дубоссарський. Отже, єврорегіон охоплює частину території центральної України і північного сходу Молдови площею понад 34 тисячі квадратних кілометрів із населенням понад два мільйони осіб. Тривають перемовини про вступ до організації Кам'янського і Рибницького районів Придністровської Молдовської Республіки.

Як ми вже інформували читачів, у жовтні 2012 року Єврорегіон «Дністер» презентували в Брюсселі в Комітеті регіонів Євросоюзу. Під час презентації до вінницько-молдовської делегації приєдналися партнери Єврорегіону «Дністер» – представник європейських організацій ICDT/ISD Шандор Кьошеш та радник з питань стратегії, планування і управління якістю місії EUBAM в Україні Жан Ван Акер. У рамках цього заходу українсько-молдовську делегацію запросили до участі в Конференції з питань східного партнерства. А вже 12 жовтня відбулася урочиста презентація офісу Представництва Єврорегіону «Дністер». Його очолив український дипломат з 20-річним стажем роботи Олександр Мороз. Головна місія представника – забезпечення зв'язків організації з європейськими інституціями і участь Єврорегіону «Дністер» у програмах Євросоюзу.